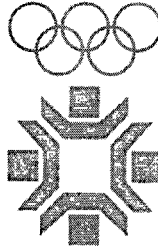

ZOI'84
Olimpijski centar
Sarajevo

1328

ZOI'84
Olympic Centar na Velikom Polju
Sarajevo
KANTON SARAJEVO

PRIMLJENO: 20-04-2020			
Organizaciona jedinica	Klasifikacioni broj	Redni broj	Broj priloga
001	04	7569	1/3

"Skupština Kantona Sarajevo"
n/r predsjedavajućeg Skupštine KS
Dr. Mirza Čelik

Broj: 399/20
Vaš broj: /
Datum: 08.04.2020.g

PREDMET: ODGOVOR NA ZASTUPNIČKO PITANJE
Veza dopis broj : 07-05-04-7569-51/20

Poštovani,

Ovim putem Vam dostavljamo odgovor na **zastupničko pitanje**, koje je na 22. Radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj dana 11.03.2020. godine u okviru tačke „Poslovnička/zastupnička pitanja, inicijative i odgovori“ postavio zastupnik Zvonko Marić:

"1. Zašto su novim Urbanističkim planom dovedeni u pitanje olimpijski objekti na Velikom polju-Igman, za koje KJP ZOI'84 posjeduje pravosnažne Upotrebne dozvole(građevinske i urbanističke saglasnosti), a to su:

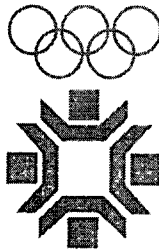
- Staze za skijaško trčanje i biatlon,
- Strelište,
- Startno ciljni prostor,
- Startni objekat,
- Sistem za vještačko osnježavanje sa akumulacijom,
- Tehnička baza,
- Sanitarije- javni WC,
- Mostovi na stazama.

2. Da li je prilikom izrade nacrtu Urbanističkog plana za Veliko polje ispoštovana procedura koja je zakonom propisana, s obzirom na važnost projekta u smislu prostora koji obuhvata od 37,5 ha?"

Odgovor:

Za nordijsko skijanje i biatlon koji su se u sklopu Zimskih Olimpijskih igara 1984 održali na Velikom Polju Igman izgrađeni su: staze za skijaško trčanje i biatlon, trening staze, strelište, startno ciljni prostor, sistem osnježenja sa akumulacijom, tehnička baza, parking, pristupni putevi... , a za koje KJP ZOI'84 posjeduje pravosnažne urbanističke, građevinske i upotrebne dozvole.

ZOI'84
Olimpijski centar
Sarajevo

ZOI'84
Olympic Centre
Sarajevo

U skladu sa Odlukom o izradi Urbanističkog projekta „Igman Veliko Polje“, koju je donijelo Općinsko vijeće Hadžići na 9. sjednici održanoj 27.07.2017.godine (Sl. novine Kantona Sarajevo, broj 31/17), pokrenuta je izrada Urbanističkog projekta IGMAN-VELIKO POLJE, za što je angažovan Zavod za planiranje razvoja KS, uz obavezu da poštuju smjernice koje su navedene u istoj, te da se pridržavaju Regulacionog plana „Sportsko rekreacionog područja Igman“ (1981.godine rađen za potrebe ZOI'84), posebno u dijelu koji se odnosi na nordijske discipline.

Sportski tereni koji su planirani prema Nacrtu Urbanističkog projekta „Igman Veliko Polje“ iz 2019, odnosno 2020 godine (razmještaj, spratnost i namjena objekata i površina), dolaze u koliziju sa strelištem i startno –ciljnim prostorom za nordijske discipline.

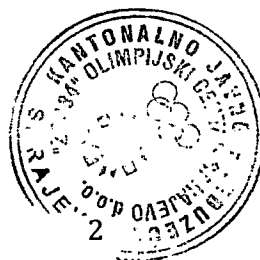
Za normalno odvijanje nordijskih disciplina, odnosno biatlona potrebno je obnoviti: trening staze, sistem osnježenja sa akumulacijom, strelište, startno ciljni prostor, startno ciljnu kuću, sanitarije i tehničku bazu, što nije predviđeno Urbanističkim planom.

Pored toga na prostoru koji je u Planu predviđen za „Mini golf“ su staze za kazneni krug, a osim toga na datom lokalitetu prisutna je i endemska biljna vrsta Bosanski ljiljan (*Lilium bosniacum*).

Iz svega gore navedenog može se donijeti zaključak da se prilikom izrade Urbanističkog projekta „Igman Veliko Polje“, nisu ispoštovale smjernice, koje je usvojilo OV Hadžići u svojoj „Odluci o pristupanju izradi Urbanističkog projekta Igman-Veliko Polje“, koja je objavljena u Službenim novinama KS 10.08.2017.godine, a samim tim dovedeni su u pitanje olimpijski objekti na Velikom polju – Igman, za koje KJP ZOI'84 posjeduje pravosnažne Upotrebne dozvole (građevinske i urbanističke saglasnosti), a to su:

- staze za skijaško trčanje i biatlon,
- strelište,
- startno ciljni prostor,
- startni objekat,
- sistem za vještačko osnježavanje sa akumulacijom,
- tehnička baza,
- sanitarije- javni WC
- mostovi na stazama.

Prilog: Odluka o pristupanju izradi urbanističkog projekta „Igman-Veliko Polje“

Direktor KJP ZOI'84
Kenan Magoda prof.

11

12

13

Član 4.

Ovaj Odluka stupa na snagu danom objavljivanja na oglasnoj ploči Općine Hadžići, a naknadno će se objaviti u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-01-2-6085/2017
27. jula 2017. godine
Hadžići

Predsjedavajući
Općinskog vijeća Hadžići
Senad Kovačević, s. r.

Na osnovu člana 40. i 47. stav 1. Zakona o prostornom uređenju ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 7/05), i člana 14. i 24. Statuta Općine Hadžići ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 15/09, 17/12, 10/13 i 14/13 - Ispravka), Općinsko vijeće Hadžići, na 9. sjednici održanoj dana 27.07.2017. godine, donosi

ODLUKU

**O PRISTUPANJU IZRADI URBANISTIČKOG
PROJEKTA "IGMAN - VELIKO POLJE"**

Vrsta Plana

Član 1.

Pristupa se izradi Urbanističkog projekta "Igman - Veliko polje" (u daljem tekstu: Plan).

Granice područja za koje se Plan radi

Član 2.

Granica obuhvata polazi od tromede parcela k.č. 1632, 1637/1 i 3081, potom produžava na sjever, te istok idući međom parcele k.č. 1637/1 (obuhvata je) i dolazi u tačku br. 1 koja se nalazi na medi između parcela k.č. 1637/1 i 1632, a ima koordinate $y=6521603$, $x=4845403$. Granica potom nastavlja na sjever sijekajući u pravoj liniji parcelu k.č. 1632 i dolazi u tačku br. 2 koja se nalazi na parceli 1632, a ima koordinate $y=6521624$, $x=4845526$, skreće na sjeveroistok u dužini od 36 m do tačke br. 3 koja ima koordinate $y=6521653$, $x=4845544$, potom se lomi na jug idući putem k.č. 1674/1 (obuhvata ga) i dolazi do četveromede parcela k.č. 1674/1, 1631, 747 i 3410, granica produžava na zapad idući granicom između dvije političke općine (Hadžići i Tmovo) i dolazi do mjesta odakle je opis granice i počeo.

Sve gore navedene parcele se nalaze u K.O. Lokve, Hadžići. Površina obuhvata iznosi $P=37,5$ ha.

Član 3.

Obezbjediti ažurnu geodetsku i geološku podlogu u razmjeri 1:500 sa podacima o posjedovnom stanju i ažurnom katastru komunalne infrastrukture;

Vremenski period za koji se Plan donosi

Član 4.

Plan se donosi za period do donošenja novog Plana.

Smjernice za izradu Plana

Član 5.

A/ Osnovna usmjerenja za izradu Plana su:

- Izmjenama i dopunama Prostornog plana Kantona Sarajevo za period 2003. do 2023. godine - B faza prema kojima se područje planiranja nalazi u zoni "sport-rekreacija" - namjena građevinsko zemljište u prostoru "Evidentirane i zaštićene cjeline prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa Bjelašnica Igman" ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 22/17).
- Odlukom o provođenju Prostornog plana Kantona Sarajevo za period 2003.-2023. godina i članom 73.: "Pri izradi planskih dokumenata potrebno je za objekte prirodnog naslijeđa koji su pod zaštitom uvesti i posebne režime korištenja sa aspekta turističkih posjeta, obezbijediti adekvatnu infrastrukturu za zone u kojima su

dozvoljene turističke posjete i uskladiti režime zaštite sa uspostavom održivog razvoja ovih područja".

- Regulacionim planom "Sportsko-rekreaciono područje Igman" (1981. godine, raden za potrebe ZOI '84).
- Kroz koncept prostorne organizacije u granicama planiranja potrebno je maksimalno poštovati načela zaštite, uređenja i unapređenja specifičnih vrijednosti predmetnog područja, posebno vodeći računa o zaštiti prirodne sredine.
- Planom obuhvaćeno područje u prostorno-funkcionalnom smislu posmatrati kao integralnu cjelinu u turističkoj i sportsko-rekreativnoj ponudi Igmama, i planirati mogućnosti i način izgradnje sportsko-rekreativnih sadržaja primjeren datim uslovima i ambijentu.
- Radi specifičnosti područja, osnovna koncepcija uređenja i izgradnje prostorne cjeline sa prijedlogom namjene sadržaja treba da se međusobno dopunjava sa sadržajima na području ukupnog sportsko-rekreativnog i turističkog područja Igmama, i da predstavlja jednu cjelinu koja će dati novi razvojni identitet ovom području.
- Olimpijska planina Igman - područje Veliko polje (dio koji pripada Općini Hadžići) je, u organizaciji i rasporedu sadržaja vezanih za olimpijska zimska takmičenja, u prostorno-funkcionalnoj uvezanosti sa olimpijskom planinom Bjelašnica, pa je potrebno uvažiti princip komplementarnosti sadržaja bez obzira na teritorijalno-općinsku pripadnost (Hadžići, Tmovo, Ilidža).
- Gradnja za potrebe XIV zimskih olimpijskih igara bila je prilagođena Olimpijadi, i obzirom na današnje stanje olimpijskih borilišta na Velikom polju potrebno je poštovati opredjeljenja ("Projekti obnove Igman - Bjelašnica ski centri") da se izuzetno vrijedna infrastruktura (objekti i oprema) stavi u "privrednu i turističku funkciju". Ovim Projektom obnove utvrđeno je "kompletno vraćanje u funkciju prostora za nordijsko skijanje u Velikom polju - nordijske discipline za žene i muškarce, staze za nordijsko trčanje i startno-ciljni prostori, i biatlon sa strelištem, kao i niz sportsko-rekreativnih igrališta koji su devastirani (područje Veliko polje - teritorija Općine Hadžići i Tmovo je imalo 2 nogometna igrališta, univerzalnu plovu, 4 teniska igrališta, 1 košarkaško, 1 odbojkaško i 1 rukometno igralište), odnosno dostizanje nivoa korištenja do predratnog stanja uz korekciju funkcionalnih nedostataka" i novih saznanja i potreba koji se trebaju precizirati u saradnji sa Federalnim i Kantonalnim nadležnostima, a što se kroz izradu Plana mora ispoštovati.

B/ Prilikom izrade koncepta voditi računa o slijedećem:

- Tokom 14. Zimskih olimpijskih igara Igman je, uz Jahorinu, Trebević i Bjelašnicu, bio jedno od glavnih borilišta. Koncentracija svih staza nordijskog skijanja (trčanja i hodanja) - start i cilj - nalazi se na Velikom polju.
- Olimpijski objekti i sportsko-rekreativni centri površine od 10 ha i više su objekti od značaja za Federaciju BiH, za koje urbanističku saglasnost i/ili lokacijsku informaciju izdaje Federalno ministarstvo prostornog uređenja, prema Uredbi o određivanju zahvata u prostoru i građevina za koje Federalno ministarstvo prostornog uređenja izdaje urbanističku saglasnost i/ili lokacijsku informaciju ("Službene novine Federacije BiH", br. 32/14).
- Igman je popularna destinacija za boravak u prirodi, tjelesne rekreacijske aktivnosti, planinarenje i skijanje i jedno je od aktivnih izletišta građana Sarajeva kojima je omogućeno korištenje prostora za nogomet, odbojku, košarku, vožnju biciklom, trčanje, šetnju i sl. u ljetnom periodu i za skijanje i sankanje u zimskom periodu.
- Na Igmamu su idealni ekološki i klimatski uslovi, najveća koncentracija ozona u Evropi, daju mu epitet klimatskog lječilišta,

- Na Igmanu je 24.01.1963. godine zabilježena najniža temperatura na području Balkana, -43.5 °C. Tačka na kojoj je izmjerena ova temperatura i koja je redovno najniža na Igmanu i u okolici, zove se "Mrazište" a nalazi se na lokalitetu Velikog polja, te uz Malo polje i Radove, predstavlja geografske tačke Igmana sa specifičnim toplinskim karakteristikama.
- U uskoj dolini prirodnih vrtača Velikog polja, nađena su staništa endemskih biljaka, kako i nepresušni resursi ekološki čistih ljekovitih biljaka.
- Osim prirodnog, Igman ima i historijski značaj. Igmanski marš je jedna od najpoznatijih i najslavnijih epizoda iz perioda Narodno-oslobodilačke borbe u Drugom svjetskom ratu i jedinstvena operacija te vrste u svijetu. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine je donijela Odluku da se Graditeljska cjelina-grupa spomenika (Spomen-obelisk i Spomenik) posvećenih Igmanskom maršu u Sarajevu proglašava nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 67/15). Na lokalitetu Velikog polja obilježavaju se godišnjice Igmanskog marša.
- Na ovom prostoru nalazi se i staze označene za brdski biciklizam (kako u rekreativnom, tako i u natjecateljskom smislu), planinarske, pješačke i sankaske staze.
- Igman je ogledno dobro za edukaciju učenika i studenata i profesora Šumarskog i Poljoprivrednog fakulteta. Objekat Šumarskog fakulteta egzistira na području Veliko polje u granici obuhvata Plana i ima karakter nastavnog objekta - planinarski dom, u kojem se realizira terenska nastava po studijskim programima i naučno-istraživački rad.
- različite vidove sporta - sportski tereni (nogomet, odbojku, rukomet, košarku, tenis i stoni tenis, i sl.) u skladu sa međunarodnim propisima,
- rekreacije (šetnja, trčanje, vožnja biciklom, rolanje, i sl.),
- zabave, igara - prostori za igru djece, strelišta (biatlon strelišta), amfiteatar na otvorenom, hobi zabave, okupljanja, korištenje ambijenta za određene vidove zdravstvenog turizma i rehabilitacije,
- obezbijediti površine za izletnike (dnevne posjete) i uslove korištenja punktova kao otvorenih prostora ili natkriveni, uz primjenu prirodnih materijala,
- obezbijediti uslove za edukaciju učenika i studenata i profesora Šumarskog i Poljoprivrednog fakulteta kao ogledno dobro, i sl.). Zona Velikog polja označena je kao zona masovnog okupljanja, izletnička i sportsko-rekreativna zona pa je potrebno poštovati princip da se svi rekreativni sadržaji namijenjeni zimskoj ponudi koriste adekvatno i u ljetnom periodu (primjer - biciklistička staza, staza za trčanje, rolanje u prirodi po stazama za nordijsko trčanje i asfaltiranoj biatlon stazi na Velikom polju).

E/ Odnos prema građevinskom fondu

- Razmotriti način korištenja postojećih objekata Hotel "Fery" i planinarski dom "Čavle" i predložiti arhitektonsko-urbanističke uslove za maksimalan smještajni kapacitet.
- U cilju sveobuhvatne ponude sportsko-rekreativnih sadržaja izvršiti analizu o mogućnosti izgradnje zatvorenog sportskog objekta, te njegovo uklapanje u arhitektonskom i konstruktivnom smislu u pejzaž Velikog polja.
- Za potrebe sportista, gostiju i izletnika formirati centar sa sadržajima društvene infrastrukture (trgovina, ugostiteljstvo, prostori za iznajmljivanje sportske opreme, servisi, i sl.).
- Obezbijedi uslove (prema utvrđenim/markiranim stazama) za:
 - tradicionalno održavanje takmičenja "Igmanski marš" sa startom i ciljem u zoni Velikog polja,
 - razvoj brdskog biciklizma i
 - planinarenja.

F/ Ostali uslovi

- U cilju obezbjeđenja zaštite Velikog polja (geografsko-hidrološko-pedološko-ekološku zaštitu), područje Velikog polja obuhvata koncipirati isključivo kao pješačku zonu.
- Utvrditi pravce ulaza u područje kao i u pojedine zone, te uspostaviti kontinuitet kretanja - internog posjetiteljskog prometa sa preciziranim ulazima koji vode do određenih ciljnih tačaka ili površina kao i mjesta-punktova za sport, rekreaciju, odmor, i sl.
- Kolski pristup zoni Veliko polje obezbijediti sa glavne saobraćajne komunikacije Hadžići - Veliko polje - Krupac, smještene uz sjeveroistočnu granicu obuhvata, i tretirati ga isključivo kao ekonomski - interventni pristup do građevinskih objekata.
- Parking površine za posjetioce rješavati u kontaktnoj zoni sa glavnom saobraćajnom komunikacijom Hadžići - Veliko polje - Krupac.
- Pri izradi Urbanističkog projekta potrebno je definisati lokacije za prikupljanje otpada u području gdje je najveća frekvencija posjetilaca. Također, na lokaciji je potrebno planirati posude za odvojeno prikupljanje sekundarnih sirovina (papir, plastika, staklo), obzirom da su subjekti dužni razdvajati i odvojeno skladištiti otpad na mjestu nastanka (sklopiti odgovarajući ugovor ili sporazum sa

C/ Prostorna organizacija

Neosporno je riječ o prirodnom području sa naglašenim estetskim, ekološkim, odgojno-obrazovnim, kulturno-povijesnim i sportsko-turističko-rekreativnim vrijednostima, tako da prostorna organizacija Velikog polja treba da:

- ima jasan koncept i vidljivu poruku razvoja uređenja i opremanja,
- predstavlja jednu zaokruženu cjelinu osmišljenu i kreiranu tako da promjene kroz godišnja doba i vremensko trajanje ne narušavaju i ne umanjuju identitet Velikog polja sa okolnim dijelovima prirodne sredine,

D/ Uslovi za planiranje i organizovanje sadržaja u funkciji zimske i ljetne rekreacije:

Zimska rekreacija:

- povratiti status olimpijske planine, olimpijska borilišta rekonstruisati, inkorporirati ih u sveobuhvatno urbanističko rješenje i: nordijske discipline - nordijske staze, biatlon staze, startno-ciljni prostor, strelišta (50 metarsko sa 32 automatske mete) za potrebe takmičenja u biatlonu, trening i obuku u gadanju.
- obezbijedi površine za sportsko-rekreativne aktivnosti za zimske aktivnosti (skijanje - skijališta za početnike i djecu, sankanje, klizanje, razne vrste igara i sl.) što omogućava prirodni amfiteatar Velikog polja, vodeći računa o odabiru lokacija i nesmetanim međusobnim komunikacijama,
- sve staze daljinskih trčanja, hodanja na skijama i biatlonu polaze i završavaju se na Velikom polju. Tu je lociran i startno-ciljni prostor od koga se pružaju staze dužine od 2,5 km do 50 km koje povezuju Veliko polje sa Babinim dolom i Malim poljem. Staze su provučene tako da zadovoljavaju sve zahtjeve najvećih međunarodnih takmičenja i istovremeno omogućuju rekreaciju skijaša hodača svih uzrasta.

- Na osnovu usvojenog koncepta prostornog uređenja sa utvrđenim urbanističko-tehničkim usmjerenjima izraditi idejne projekte objekata.
- Planirane kapacitete komunalne i energetske infrastrukture usaglasiti sa postojećom mrežom i istu prilagoditi (rekonstruisati) za nove kapacitete i sadržaje.

Zelenilo

Potrebno je da se uradi idejni projekat pejzažno-oblikovno rješenje unutar obuhvata Plana, uvažavajući slijedeće:

- Zbog svog bogatstva i naglašene vertikalne vegetacione etaže, temeljna odrednica uređenja cijelog područja Igman - Veliko polje treba da se bazira na kompozicionom rješenju elemenata sve tri vegetacione etaže a kojom treba da se ostvare pejzažno-oblikovni i zaštitni efekti.
- Prilikom definisanja prostorne organizacije cjelokupnog prostora, zelene površine kroz konceptualno rješenje treba naglasiti, postojeće zelenilo štititi i ugraditi ga kao zaštitno zelenilo (sječu šume svesti na minimum, važan dio prirodnog krajolika, radi zaštite, rekreacije, sprječavanja erozije, i sl.), dati prijedlog mjera unaprjeđenja njihove strukture (biološka i građevinska komponenta).
- Uređenje područja treba da sadrži elemente zaštite prirode i okoliša kao kontinuiranu i u svim segmentima prisutnu komponentu, bazirati se na kvalitetu zatečenog planinskog okruženja, a u slučajevima kad je potrebna njegova obnova ili unaprjeđenje saditi autohtone vrste za sve tri etaže vegetacije.
- Aspekt zelenila treba da zastupljenošću i strukturom obezbijedi određene ambijentalne, estetsko-oblikovne efekte i zaštitne kvalitete u skladu sa kriterijima zaštite okoline.
- Planirane prostore za aktivni i pasivni sport i rekreaciju opremiti elementima urbanog mobilijara (mjesto za odmor, saled, klupa, korpa, i sl.).

Saobraćaj

- U toku izrade Plana potrebno je zadržati koncept primarne saobraćajne mreže definisan važećim planovima višeg reda, a mrežu internih saobraćajnica svesti na minimum i koncipirati je na način jednostavne dostupnosti svim planiranim sadržajima;
- Posvetiti pažnju i ostalim saobraćajnicama (pješačke) i režimu odvijanja saobraćaja u obuhvatu kao i obezbjeđenju površina za saobraćaj u mirovanju, kako bi se sve što je vezano za funkciju saobraćaja planiralo u skladu sa definisanim mjerama u zaštićenim zonama i dozvoljenim intervencijama u granicama predmetnog obuhvata;
- Planiranje saobraćaja podrazumijeva:
 - ograničavanje broja parking mjesta;
 - ograničavanje pristupa automobilima na određene prostore;
 - odvajanje tih aktivnosti (zone pješačenja i dr.) od bučnih aktivnosti (smještajni kapaciteti, i sl.);
 - planiranje alternativnih pravaca;
- Područje planiranja mora imati obezbijeden kolski i pješački pristup sa glavne saobraćajne komunikacije Hadžići - Veliko polje - Krupac;
- Potrebno je interne saobraćajnice implementirati u skladu sa prostornim mogućnostima kako u pogledu gabarita, tako i u pogledu položaja u datom ambijentu, te zaštitnog pojasa propisanog zakonskom regulativom;
- Saobraćaj u mirovanju rješavati u skladu sa važećim standardima i kapacitetima planiranih sadržaja;

Komunalna hidrotehnika

- Slivno područje izvorišta vode za piće u Sarajevskom polju, čini šire područje planina Igman i Bjelašnica. Planinski masiv Igmana i Bjelašnice je većim dijelom sačinjen od krečnjaka sa vrlo izraženim krasnim

karakteristikama, koji omogućavaju da se zagađenje vrlo brzo prenese od površine terena do nižih kota na nivou Sarajevskog polja. Kao što je poznato vodni resursi sa prostora Sarajevskog polja ključni su za snabdijevanja Grada Sarajeva pa i šire. S obzirom na značaj i namjenu prostora Igman i Bjelašnica kao sportsko-rekreacionih centara, očigledno je da su u cilju zadovoljavanja oba interesa neminovni kompromisi.

- U cilju zaštite površinskih i podzemnih voda od zagađenja i drugih štetnih uticaja na snazi je Odluka o zaštiti izvorišta vode za piće u Sarajevskom polju zajedno sa Programom mjera, iz 1987 godine, prema kojoj se razmatrani obuhvat nalazi u III zaštitnoj zoni. Shodno ovome, propisane su mjere zaštite od koje su neke:
- Objekti u naseljima u kojima je izgrađena kanalizacija moraju se priključiti na istu, a otpadne vode kanalizacije prethodno prečistiti (biološki tretman) putem uređaja za prečišćavanje i tako prečišćene upustiti u tlo.
 - Otpadne vode iz objekata u naseljima ili pojedinačnih objekata van naselja koji nisu priključeni na kanalizaciju moraju se prethodno prečistiti putem zasebnih ili grupnih uređaja za prečišćavanje i tako prečišćene upustiti u tlo.
 - Otpadne vode sa parkirališta i drugih saobraćajnih površina moraju se prije ispuštanja u tlo prethodno prečistiti (ugradnja separatora ulja i masti).
 - Otpadne vode iz gospodarskih objekata moraju se upuštati u tlo van ponomih zona i otvorenih tokova.
 - Eksploatacija šuma mora se vršiti prema šumsko-privrednim osnovama na način na koji se ne ugrožava režim površinskih i podzemnih voda.
 - Treba istaći da su u toku aktivnosti na donošenju Privremene odluke zaštite vode za piće Sarajevskog polja, u okviru kojih će se propisati određena ograničenja i mjere na razmatranom prostoru.
 - Svi radovi na izgradnji i rekonstrukciji vodovodne i kanizacione mreže, moraju zadovoljavati visoke kriterije i tehničke uslove izvođenja.

Snabdijevanje vodom šireg obuhvata za izradu UP-a

- Postojeći sistem snabdijevanja vodom područja Bjelašnica - Igman vezan je na sarajevski vodovodni sistem. Voda se sa Bačeva preko rezervoara Igman (K.D. 555 mn.m. V= 5000 m³) i P.S Igman pumpa u rezervoara Hrasnički Stan (K.D. 1377 mn.m. V= 500 m³), a iz tog rezervoara gravitacijom je jednim pravcem se transportuje prema rezervoara Tabla (K.D. 1285 mn.m. V= 500 m³), a drugim paralelnim pravcem preko Velikog polja ka rezervoaru Babin Do (K.D. 1350 mn.m. V= 500 m³).
- Na lokalitetu Tabla gravitacioni vod se grana na dva kraka. Snabdijevanje u pravcu Igmana ide preko rezervoara Malo polje II (K.D. 1310 mn.m. V= 100 m³) i rezervoara Malo polje I (K.D. 1240 mn.m. V= 100 m³).
- Predmetni lokalitet u sadašnjim uslovima snabdijeva se iz postojećeg rezervoara Tabla (K.D. 1285 mn.m.; V= 500 m³). Primarni cjevovod je VL 200 mm, a unutar obuhvata evidentiran je cjevovod profila VD100 mm.
- Uvidom u plansku dokumentaciju evidentirano je da nije predviđeno proširivanje gradskog vodovodnog sistem, te se može konstatovati da se za predmetni obuhvat može planirati vodosnabdijevanje iz gradske vodovodne mreže samo u skladu sa raspoloživim količinama vode koja se eksploatiše.
- Zbog ograničenih količina vode za piće upitni će biti sadržaji za koje su potrebne velike količine vode. U ovom trenu nisu poznate potrebne količine vode za predmetni obuhvat.
- Dispozicija distribucione mreže unutar lokaliteta će se planirati u skladu sa saobraćajno-urbanističkim rješenjem i važećim propisima, a na osnovu potreba planiranih objekata, uz uslov da je minimalno dozvoljen profil u javnoj vodovodnoj mreži Ø100 mm.

- Shodno gore navedenom, može se konstatovati da je unutar područja Plana moguće korektno opskrbiti planirane potrošače.

Odvodnja otpadnih i oborinskih i voda

- Odvodnja otpadnih voda za objekat "Fery" zasniva se na postojećem kolektoru \varnothing 300 mm koji se od potrošača sa Babinog Dola preko Velikog i Malog polja spušta prema Hadžićima gdje se uključuje u centralni kanalizacioni sistem. Otpadne vode iz objekta "Fery" se pomoću postojeće pumpne stanice evakušu u Hadžićki kolektor.
- Projektni biro KJKP "ViK" je uradio glavni projekat rekonstrukcije fekalnog kolektora koji odvodi fekalne vode sa ovog područja. U tom projektu je utvrđeno da je za izvedeni minimalni pad dna cijevi \varnothing 300 mm, $I_{min} = 0.38\%$, koji ima prijemnu moć $Q_p = 64.15l/s$ i $V_p = 0.91$ m/s, za koeficijent hrapavosti $k=1mm$. Tako da za $q=250$ l/stan, dan i za $kh=1.7$ i $kdn=1.2$ moguće je odvesti fekalne vode od $S_n=10867$ stanovnika. To znači da se mogu odvesti sve količine fekalne vode, koje su sračunate u svim varijantama potreba količina vode za ovo područje, za tretirani potez kolektora "Štinji do - Igman".
- Odvodnja oborinskih voda za objekte tretirana je vrlo racionalno. Prema saznanjima, na parking ugrađen je separator naftnih derivata, međutim ne zna se u kakvom je stanju. Ove vode su nakon tretmana u separatorima dovedene do mjesta pogodnog za slobodno puštanje po terenu. Što se tiče odvodnje oborinskih voda, prema saznanjima Službe za hidrotehniku Zavoda za planiranje razvoja KS, nije vršena nikakva ozbiljnija analiza te se smatra da je to u narednom periodu potrebno uraditi posebno imajući u vidu uticaje sječe šume, erozije zemljišta te povećanje izgrađenosti, odnosno povećanje koeficijentata oticanja sa ovih područja. Potrebno je odrediti potencijalne uzročnike zagađenja, među kojim se posebno ističe problem nepažljivog ili incidentnog ispuštanja naftnih derivata, deponija smeća i otpadaka od sagorijevanja i sl.
- Planirati primarnu separatu kanalizacionu mrežu u skladu sa važećom provedbeno - planskom dokumentacijom u širem obuhvatu, te planirati separatu kanalizacionu mrežu unutar obuhvata u skladu sa urbanističko - saobraćajnim rješenjem UP-a. Profile kanala definisati tako da zadovolje potrebe, kako u obuhvatu tako i pripadajućim slivnim područjima. Minimalni dozvoljeni profil u javnoj kanalizacionoj mreži je \varnothing 300 mm.
- Prikupljene oborinske vode sa površina za mirujućim saobraćaj, ili kolektivnih garaža, prije uključivanja u javnu kanalizacionu mrežu tretirati u separatorima odgovarajućeg kapaciteta.
- Pri izradi idejnog rješenja odvodnje otpadnih i oborinskih voda poštovati sve važeće propise i zahtjeve KJKP

"Vodovod i kanalizacija"

Elektroenergetika

- Područje u granicama Plana je u velikoj mjeri pokriveno elektroenergetskim sistemom za kontinuiranu dobavu električne energije. Primarno napajanje je iz postojeće TS 35/10(20) kV, BJELAŠNICA, 2 x 4 MVA, a rezervno napajanje je iz postojeće TS 35/10(20) kV IGMAN (KABALOVO), 1 x 4 MVA. Postojeća TS 10(20)/0.4 kV BABINO DO; br. 1209; 1000 kVA koja pripada planiranom prostornom obuhvatu, pokriva potrebe zatečenog konzuma električnom energijom.

napajanja višeg reda. Također, planirati mogućnost povezivanja 10(20) kV kablovske mreže planiranog obuhvata sa susjednim obuhvatom. Distributivne trafostanice planirati u težištu potrošača, a broj određivati prema specifičnom opterećenju transformatorske jedinice. Uz planirane visokonaponske 10(20) kV kablove položiti PHD cijev za optički OPGW kabl za daljinsku komandu. U kablovske vodne ćelije ugraditi indikatore kvara.

- Razvod električne energije na niskom naponu planirati isključivo kablovskom mrežom. Niskonaponska mreža će se iz planiranih transformatorskih stanica TS 10(20)/0.4 kV izvoditi kao zatvorena preko KRO i KPOV-S ormara (uvezana sa sopstvenom i drugim susjednim transformatorskim stanicama) a raditi kao radijalna. Postoji mogućnost rezervnog napajanja preko KRO i KPOV-S ormara i povezanih niskonaponskih kablova. Obzirom da svi kablovi uglavnom imaju rezervu u kapacitetu to ujedno služe za glavno napajanje i za rezervno napajanje susjednih kablova. Svi KRO razvodni ormari (KRO-8, KRO-6, KRO-4, KPOV-S2 i KPOV-S1) fasadni ormari su predviđeni za ugradnju na fasade objekata ili slobodnostojeći. Predmetni distributivni ormari se montiraju na odgovarajuće temelje. Distributivni ormari ujedno su i priključne točke za spajanje potrošača na elektroenergetski sustav.
- Rasvjeta saobraćajnica treba biti planirana prema njihovoj kategorizaciji, u sklopu postojeće javne rasvjete, sa nivoom osvjetljenja prema preporukama svjetlotehničke karte. Visine stubova javne rasvjete i tip svjetiljki usaglašavati sa postojećim ili usvojenim tipom u skladu sa prostornim ambijentom. Mjerenje potrošnje električne energije i automatsko uključivanje predvidjeti u distributivnoj trafostanici iz koje se napaja određena grupa svjetiljki. Koristiti ormare javne rasvjete sa redukcijom snage.

Termoenergetika

Toplifikacija i Gasifikacija

- Prostor obuhvaćen Urbanističkim projektom "Igman-Veliko polje" nije u zonama centralne toplifikacije kotlovnica KJKP "Toplane" pa je toplifikacija postojećih objekata u području zone obuhvata koncipirana tako da se putem individualnih sistema podmiruju potrebe za grijanjem.
- Priprema TSV i energetske potrebe za kuhanjem, ostvaruju se također individualnim sistemima.
- U cilju dovođenja zemnog gasa na područje Igmara i Bjelašnice izgrađen je gasovod Hrasnica-Igman-Bjelašnica, radnog pritiska 3(4) bar, koji je priključen na čelični gasovod, radnog pritiska 8(14,5) bar u Hrasnici preko redukcionice stanice 8(14,5)/3(4) bar kapaciteta 3000 m³/h. Ovaj gasovod i redukciona stanica su u funkciji snabdijevanja zemnim gasom cijelog područja Igmara i Bjelašnice (postojećih i planiranih objekata) sa predviđenim kapacitetom za uvezivanje sa gasnim prstenom u Hadžićima. Pored mreže 3(4) bar, na predmetnom lokalitetu je izgrađena redukciona stanica 3(4)/0,1(0,2) bar.
- Imajući u vidu, pored energetske, ekonomskog i okolinski aspekt kao i dipoziciju i namjene objekata unutar prostorne cjeline, značaj prostora, kao prirodnog naslijeđa, optimalno rješenje opskrbe toplinom energijom je na bazi korištenja zemnog gasa, kao osnovnog energenta, a alternativna goriva se odabiraju u skladu sa željama i mogućnostima investitora, ali na način koji ne dozvoljava ugrožavanje okoliša iznad dopuštenih vrijednosti, uz uvažavanje postojećih na nivou Kantona.

- Shodno gore navedenom, može se konstatovati da je unutar područja Plana moguće korektno opskrbiti planirane potrošače.

Odvodnja otpadnih i oborinskih i voda

- Odvodnja otpadnih voda za objekat "Fery" zasniva se na postojećem kolektoru Ø 300 mm koji se od potrošača sa Babinog Dola preko Velikog i Malog polja spušta prema Hadžićima gdje se uključuje u centralni kanalizacioni sistem. Otpadne vode iz objekta "Fery" se pomoću postojeće pumpne stanice evakušu u Hadžički kolektor.
- Projektni biro KJKP "ViK" je uradio glavni projekat rekonstrukcije fekalnog kolektora koji odvodi fekalne vode sa ovog područja. U tom projektu je utvrđeno da je za izvedeni minimalni pad dna cijevi Ø 300 mm, $I_{min} = 0.38\%$, koji ima prijemnu moć $Q_p = 64.15l/s$ i $V_p = 0.91 m/s$, za koeficijent hrapavosti $k=1mm$. Tako da za $q=250 l/stan$, dan i za $kh=1.7$ i $kdn=1.2$ moguće je odvesti fekalne vode od $S_n=10867$ stanovnika. To znači da se mogu odvesti sve količine fekalne vode, koje su sračunate u svim varijantama potreba količina vode za ovo područje, za tretirani potez kolektora "Štinji do - Igman".
- Odvodnja oborinskih voda za objekte tretirana je vrlo racionalno. Prema saznanjima, na parking ugrađen je separator naftnih derivata, međutim ne zna se u kakvom je stanju. Ove vode su nakon tretmana u separatorima dovedene do mjesta pogodnog za slobodno puštanje po terenu. Što se tiče odvodnje oborinskih voda, prema saznanjima Službe za hidrotehniku Zavoda za planiranje razvoja KS, nije vršena nikakva ozbiljnija analiza te se smatra da je to u narednom periodu potrebno uraditi posebno imajući u vidu uticaje sječe šume, erozije zemljišta te povećanje izgrađenosti, odnosno povećanje koeficijentata oticanja sa ovih područja. Potrebno je odrediti potencijalne uzročnike zagađenja, među kojim se posebno ističe problem nepažljivog ili incidentnog ispuštanja naftnih derivata, deponija smeća i otpadaka od sagorijevanja i sl.
- Planirati primarnu separatnu kanalizacionu mrežu u skladu sa važećom provedbeno - planskom dokumentacijom u širem obuhvatu, te planirati separatnu kanalizacionu mrežu unutar obuhvata u skladu sa urbanističko - saobraćajnim rješenjem UP-a. Profile kanala definisati tako da zadovolje potrebe, kako u obuhvatu tako i pripadajućim slivnim područjima. Minimalni dozvoljeni profil u javnoj kanalizacionoj mreži je Ø 300 mm.
- Prikupljene oborinske vode sa površina za mirujućim saobraćaj, ili kolektivnih garaža, prije uključanja u javnu kanalizacionu mrežu tretirati u separatorima odgovarajućeg kapaciteta.
- Pri izradi idejnih rješenja odvodnje otpadnih i oborinskih voda ispoštovati sve važeće propise i zahtjeve KJKP "Vodovod i kanalizacija".

Elektroenergetika

- Područje u granicama Plana je u velikoj mjeri pokriveno elektroenergetskim sistemom za kontinuiranu dobavu električne energije. Primarno napajanje je iz postojeće TS 35/10(20) kV, BJELAŠNICA, 2 x 4 MVA, a rezervno napajanje je iz postojeće TS 35/10(20) kV IGMAN (KABALOVO), 1 x 4 MVA. Postojeća TS 10(20)/0.4 kV BABIN DO; br. 1209; 1000 kVA koja pripada planiranom prostom obuhvatu, pokriva potrebe zatečenog konzuma električnom energijom.
- Napajanje objekata električnom energijom u obuhvatu treba da bude na 10(20) kV naponu distributivne mreže. Mjesto priključka na mrežu je distributivna trafostanica tipske jedinične snage transformatora, projektovana prema

napajanja višeg reda. Također, planirati mogućnost povezivanja 10(20) kV kablovske mreže planiranog obuhvata sa susjednim obuhvatom. Distributivne trafostanice planirati u težištu potrošača, a broj određivati prema specifičnom opterećenju transformatorske jedinice. Uz planirane visokonaponske 10(20) kV kablove položiti PHD cijev za optički OPGW kabl za daljinsku komandu. U kablovske vodne čelije ugraditi indikatore kvara.

- Razvod električne energije na niskom naponu planirati isključivo kablovskom mrežom. Niskonaponska mreža će se iz planiranih transformatorskih stanica TS 10(20)/0.4 kV izvoditi kao zatvorena preko KRO i KPOV-S ormara (uvezana sa sopstvenom i drugim susjednim transformatorskim stanicama) a raditi kao radijalna. Postoji mogućnost rezervnog napajanja preko KRO i KPOV-S ormara i povezanih niskonaponskih kablova. Obzirom da svi kablovi uglavnom imaju rezervu u kapacitetu to ujedno služe za glavno napajanje i za rezervno napajanje susjednih kablova. Svi KRO razvodni ormari (KRO-8, KRO-6, KRO-4, KPOV-S2 i KPOV-S1) fasadni ormari su predviđeni za ugradnju na fasade objekata ili slobodnostojeći. Predmetni distributivni ormari se montiraju na odgovarajuće temelje. Distributivni ormari ujedno su i priključne točke za spajanje potrošača na elektroenergetski sustav.
- Rasvjeta saobraćajnica treba biti planirana prema njihovoj kategorizaciji, u sklopu postojeće javne rasvjete, sa nivoom osvijetljenja prema preporukama svjetlotehničke karte. Visine stubova javne rasvjete i tip svjetiljki usaglašavati sa postojećim ili usvojenim tipom u skladu sa prostornim ambijentom. Mjerenje potrošnje električne energije i automatsko uključanje predvidjeti u distributivnoj trafostanici iz koje se napaja određena grupa svjetiljki. Koristiti ormare javne rasvjete sa redukcijom snage.

Termoenergetika

Toplifikacija i Gasifikacija

- Prostor obuhvaćen Urbanističkim projektom "Igman-Veliko polje" nije u zonama centralne toplifikacije kotlovnica KJKP "Toplane" pa je toplifikacija postojećih objekata u području zone obuhvata koncipirana tako da se putem individualnih sistema podmiruju potrebe za grijanjem.
- Priprema TSV i energetske potrebe za kuhanjem, ostvaruju se također individualnim sistemima.
- U cilju dovođenja zemnog gasa na područje Igmana i Bjelašnice izgrađen je gasovod Hrasnica-Igman-Bjelašnica, radnog pritiska 3(4) bar, koji je priključen na čelični gasovod, radnog pritiska 8(14,5) bar u Hrasnici preko redukcione stanice 8(14,5)/3(4) bar kapaciteta 3000 m³/h. Ovaj gasovod i redukciona stanica su u funkciji snabdijevanja zemnim gasom cijelog područja Igmana i Bjelašnice (postojećih i planiranih objekata) sa predviđenim kapacitetom za uvezivanje sa gasnim prstenom u Hadžićima. Pored mreže 3(4) bar, na predmetnom lokalitetu je izgrađena redukciona stanica 3(4)/0,1(0,2) bar.
- Imajući u vidu, pored energetskog, ekonomskog i okolinski aspekt kao i dipoziciju i namjene objekata unutar prostorne cjeline, značaj prostora, kao prirodnog naslijeđa, optimalno rješenje opskrbe toplotnom energijom je na bazi korištenja zemnog gasa, kao osnovnog energenta, a alternativna goriva se odabiraju u skladu sa željama i mogućnostima investitora, ali na način koji ne dozvoljava ugrožavanje okoliša iznad dopuštenih vrijednosti, uz poštivanje propisa i odluka važećih na nivou Kantona.
- Planirano snabdijevanje zemnim gasom objekata unutar Urbanističkog projekta "Igman - Veliko polje" vrši se